

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Природничих наук

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 29 «Заповідна справа,
менеджмент природно-заповідного фонду»**
(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність Е2 «Екологія»

Освітня програма «Екологія»

Освітній ступінь бакалавр

Факультет психолого-природничий

Рівне - 2025-2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни ОК 29 "Заповідна справа, менеджмент природно-заповідного фонду" для здобувачів вищої освіти за освітньою програмою Е2 Екологія. РДГУ. 2025. 27 с.

Мова навчання: українська.

Розробники:

Велесик Т.А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри природничих наук.

Якута О.О., старший викладач кафедри природничих наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри природничих наук.

Протокол від "17" червня 2025 року № 8

Завідувач кафедри

природничих наук

(проф. Наталія ГРИЦАЙ)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією психолого-природничого факультету

Протокол від "26" червня 2025 року № 5

Голова навчально-методичної комісії

психолого-природничого факультету

(доц. Ірина ТРОХИМЧУК)

© Велесик Т.А.,
Якута О.О., 2025 рік
© РДГУ, 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів <u>4,0</u>	Галузь знань <i>Е Природничі науки, математика та статистика</i>	Дисципліна професійної підготовки	
Модулів - 2	Спеціальність <u>Е2 Екологія</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 4		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - <u>120</u>		3-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – <u>2,5</u> самостійної роботи студента - <u>6</u>	Освітній рівень: перший (бакалаврський) рівень	20 год.	
		Практичні, семінарські	
		28 год.	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		72 год.	
		Індивідуальні завдання 16 год.	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання — 40/60%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є збереження ландшафтної та біотичної

різноманітності, насамперед, рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, рослинних угруповань та типів природних середовищ, підтримання загального екологічного балансу та сприяння сталому розвитку місцевостей й держави в цілому.

Завдання дисципліни - формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок у галузі:

- забезпечення охорони природних і окультурених ландшафтів;
- збереження біологічного різноманіття рослинного і тваринного світу;
- охорони природних процесів, які відбуваються у природних комплексах;
- збереження природного стану геосистем;
- збереження та підтримки історико-культурної спадщини і традиційного господарювання;
- проведення наукових досліджень, екологічної освіти та моніторингу.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Заповідна справа та менеджмент природно-заповідного фонду», студент повинен володіти наступними **компетентностями**:

загальними:

ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фаховими:

ФК19. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління.

ФК21. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

ФК22. Здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та споживання.

ФК24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

ФК26. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

3. Очікувані результати навчання

Формулювання результатів навчання для обов'язкових дисциплін має базуватися на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання) та деталізувати їх.

Формулювання результатів навчання мають зазначати рівень їхньої сформованості, наприклад, через його достатність для вирішення певного класу завдань професійної діяльності та/або подальшого навчання за освітньою програмою.

Нормативний зміст за стандартом вищої освіти України підготовки бакалавра передбачає наступні **програмні результати навчання**:

ПРН 01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

ПРН 16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

ПРН 17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПРН 23. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Науково-теоретичні засади заповідної справи

Змістовий модуль 1. Засади функціонування ПЗФ.

Тема 1. Історія розвитку заповідної справи в Україні. Менеджмент ПЗФ.

Історія становлення заповідної справи як науки. Основні етапи розвитку заповідання. Ретроспектива розвитку заповідної справи в Україні. Сучасний етап та перспективи розвитку заповідної справи. Основні поняття та принципи менеджменту, теоретики менеджменту, менеджмент природоохоронних територій. Еколого-економічна сутність менеджменту в природно-заповідній сфері.

Тема 2. Природно-заповідний фонд України. Особливості його формування і класифікації. Економіко-правові аспекти управління природно-заповідним фондом України.

Об'єкти вивчення та основні завдання. Категорії та статус територій та об'єктів ПЗФ. Сучасна класифікація ПЗФ. Основні засоби збереження та використання. Функції заповідних об'єктів. Соціальна та економічна роль ПЗФ України. Критерії відбору заповідних територій. Етичні аспекти функціонування ПЗФ. Управління природно-заповідним фондом України.

Змістовий модуль 2. Характеристика основних категорій ПЗФ України.

Тема 3. Природні заповідники. Біосферні заповідники.

Статус та завдання, режим охорони та правовий режим природних заповідників. Функціонування природних заповідників. Характеристика основних природних заповідників України. Мета створення, унікальність та значення для людства біосферних заповідників. Статус та завдання, режим охорони та правовий режим біосферних заповідників. Характеристика біосферних заповідників України. Функціональне зонування території. Покращення репрезентативної мережі біосферних заповідників. Роль біосферних заповідників у збереженні культурних та історичних цінностей.

Тема 4. Національні природні парки. Регіональні ландшафтні парки. Заказники. Пам'ятки природи. Заповідні урочища.

Поняття, статус та завдання національних природних парків. Типи національних природних парків. Характеристика національних природних парків України. Зонування території національних природних парків. Статус та завдання регіональних ландшафтних парків та критерії їх створення. Зонування території регіональних ландшафтних парків. Загальні положення про заказники, пам'ятки природи, заповідних урочищ. Статус, завдання, режим охорони та правовий режим заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ.

Тема 5. Природно-заповідні об'єкти колекційно-паркового типу.

Загальні положення про ботанічні сади. Завдання ботанічних садів та їх естетична цінність. Режим охорони ботанічних садів. Статус, завдання, режим охорони дендрологічних та зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Модуль 2. Організація та менеджмент заповідної справи в Україні

Змістовий модуль 3. Формування екомережі.

Тема 6. Екомережа України та перспективи її розвитку.

Наукові основи та передумови створення мережі природно-заповідних територій та об'єктів. Мета, принципи створення та завдання екологічної мережі. Критерії проектування та розвитку заповідних територій. Складові екологічної мережі України. Екологічний моніторинг заповідних об'єктів. Види моніторингу, його значення. Природні умови України, як визначальний фактор структури екологічної мережі. Репрезентативність природно-заповідних територій в контексті розбудови екомережі. Транскордонна мережа природоохоронних територій. Смарагдова мережа Європи.

**Змістовий модуль 4. Нормативні основи діяльності ПЗФ.
Нормативно-правова база менеджменту природно-заповідного фонду.**

Тема 7. Порядок створення (оголошення) територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Кадастр ПЗФ.

Підготовка і подання клопотань про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Розгляд клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Прийняття рішення про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду та їх охоронних зон. Резервування цінних для заповідання природних об'єктів та територій.

Тема 8. Науково-дослідні роботи на територіях та об'єктах ПЗФ.

Основні напрямки наукових досліджень на заповідних територіях. "Літопис природи". Специфіка наукових досліджень на територіях та об'єктах ПЗФ різного цільового призначення і режиму. Схема представлення щорічної інформації про підсумки науково-дослідної роботи. Напрями розвитку екологічної освіти та виховання, на базі природоохоронних територій, у засобах масової інформації. Навчальні фільми про природу. Діяльність екологічних таборів. Календар природи.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о год.	у тому числі					усьог о год.	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Науково-теоретичні засади заповідної справи												
Змістовий модуль 1. Засади функціонування ПЗФ												
Тема 1. Історія розвитку заповідної справи в Україні. Менеджмент ПЗФ.	12	2	2	-		8						

Тема 2. ПЗФ України. Особливості його формування і класифікації. Економіко-правові аспекти управління природно-заповідним фондом України	14	2	2	-		10						
Разом за змістовим модулем 1	26	4	4	-		18						
Змістовий модуль 2. Характеристика основних категорій ПЗФ України												
Тема 3. Природні заповідники. Біосферні заповідники	16	2	4	-		10						
Тема 4. Національні природні парки. Регіональні ландшафтні парки. Заказники. Пам'ятки природи. Заповідні урочища	16	2	4	-		10						
Тема 5. Природно-заповідні об'єкти колекційно-паркового типу	14	2	4	-		8						
Разом за змістовим модулем 2	46	6	12	-		28						
Модуль 2. Організація та менеджмент заповідної справи в Україні												
Змістовий модуль 3. Формування екомережі												
Тема 6. Екомережа України та перспективи її розвитку	16	2	4	-		10						
Разом за змістовим модулем 3	16	2	4	-		10						
Змістовий модуль 4. Нормативні основи діяльності ПЗФ. Нормативно-правова база менеджменту природно-заповідного фонду												
Тема 7. Порядок створення (оголошення) територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Кадастр ПЗФ	16	4	4	-		8						

Тема 8. Науково-дослідні роботи на територіях та об'єктах ПЗФ	16	4	4	-		8						
Разом за змістовим модулем 4	32	8	8	-		16						
Усього годин	120	20	28	-		72						

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Позначення територій та об'єктів ПЗФ на місцевості	2
2.	Визначення рекреаційних ресурсів ПЗФ	2
3.	Червона і Зелена книги України	2
4.	Природно-заповідний фонд України. Менеджмент ПЗФ	2
5.	Принципи менеджменту в природно-заповідній сфері	2
6.	Нормативно-правова база менеджменту природно-заповідного фонду	2
7.	Визначення потенційних зон НПП	2
8.	Встановлення гідрологічної цінності заповідної території	2
9.	Проведення оцінки екологічної мережі території	2
10.	Обґрунтування доцільності створення заповідного об'єкту	2
11.	Проведення естетичної оцінки території з метою заповідання	2
12.	Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду	2
13.	SWOT-аналіз: визначення сильних та слабких сторін, можливостей та загроз у межах природоохоронних територій	1
14.	Міжнародний досвід менеджменту природно-заповідного фонду	1
15.	Перспективи розвитку ПЗФ (регіональний рівень)	2
Разом		28

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Роль природно-заповідних територій у збереженні біорізноманіття (на прикладі природних заповідників)	10
2.	Правові засади функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду	2
3.	Проблеми розвитку заповідної справи в Карпатському регіоні: інтенсивне господарювання без врахування специфіки гірських та передгірських умов	2

4.	Проблеми розвитку заповідної справи в Карпатському регіоні: причини і наслідки катастрофічних повеней	2
5.	Екологічні фонди об'єктів природно-заповідного фонду. Надання податкових та інших пільг	2
6.	Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд	2
7.	Характеристика Червоної книги України	2
8.	Організація збереження видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України на території об'єктів природно-заповідного фонду	2
9.	Характеристика Зеленої книги України	2
10.	Екологічне страхування природно-заповідного фонду	2
11.	Природоохоронні проекти в галузі збереження та невиснажливого використання біологічного і ландшафтного різноманіття	4
12.	Підтримка розвитку національної екологічної мережі України у рамках Всеєвропейської екологічної мережі	2
13.	Сприяння екологічній освіті, випуску та поширенню екологічної інформації на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду	2
14.	Проблеми екологічного моніторингу та збереження біорізноманіття біосферного заповідника „Асканія- Нова”	2
15.	Державні програми, які забезпечують належне утримання об'єктів природно-заповідного фонду	2
16.	Земельний кодекс України, як підтримка ведення заповідної справи в Україні	2
17.	Охорона та збереження рекреаційних ресурсів	2
18.	Особливості охорони неживої природи на територіях та об'єктах ПЗФ	2
19.	Особливості охорони рідкісних та зникаючих видів тварин на територіях та об'єктах ПЗФ	2
20.	Особливості охорони рідкісних та зникаючих видів рослин на територіях та об'єктах ПЗФ	2
21.	Обґрунтування біологічного, географічного та соціально-економічного значення Рівненського природного заповідника	2
22.	Характеристика природно-заповідного фонду Рівненської області	2
23.	Основні напрямки наукових досліджень у заповідних об'єктах різних категорій	2
24.	Функціональне зонування природо-заповідних територій	2
25.	Порівняння природних і біосферних заповідників	2
26.	Міжнародне співробітництво в галузі охорони природно-заповідних територій та об'єктів	2
27.	Міжнародні договори у галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду	4
28.	Збереження біорізноманіття в контексті сталого розвитку	2
29.	Опис природно-заповідного об'єкта за місцем проживання та розробка нозологічних заходів щодо його збереження	4
Всього		72

8. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання – форма організації навчального процесу, яка має на меті поглибити, узагальнити та закріпити знання, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосувати ці знання при вирішенні практичних задач.

Результати виконання аудиторної індивідуальної роботи повинні бути підкріплені виконанням контрольної роботи.

Перелік завдань АІР

1. Природно-заповідний фонд України. Менеджмент природно-заповідного фонду.
2. Екологічні фонди об'єктів природно-заповідного фонду. Надання податкових та інших пільг.
3. Принципи менеджменту в природно-заповідній сфері.
4. Правові засади функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
5. Нормативно-правова база менеджменту природно-заповідного фонду.
6. Проблеми розвитку заповідної справи в Карпатському регіоні: інтенсивне господарювання без врахування специфіки гірських та передгірських умов.
7. Проблеми розвитку заповідної справи в Карпатському регіоні: причини і наслідки катастрофічних повеней.
8. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд.
9. Характеристика Червоної книги України.
10. Організація збереження видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України на території об'єктів природно-заповідного фонду.
11. Характеристика Зеленої книги України.
12. Участь об'єднань громадян в управлінні територіями та об'єктами природно-заповідного фонду.
13. Фінансування заходів щодо функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
14. Екологічне страхування природно-заповідного фонду.
15. Зміна меж, категорії та скасування статусу територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

16. Резервування цінних для заповідання природних територій та об'єктів.
17. Порядок ведення кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
18. Склад і повноваження служб охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
19. Державний контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
20. Міжнародні договори у галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
21. Природоохоронні проекти в галузі збереження та невиснажливого використання біологічного і ландшафтного різноманіття.
22. Підтримка розвитку національної екологічної мережі України у рамках формування Всеєвропейської екологічної мережі.
23. Розвиток екологічної культури суспільства в рамках функціонування природно-заповідного фонду.
24. Сприяння екологічній освіті, випуску та поширенню екологічної інформації на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду.
25. Підтримка наукових досліджень в галузі збереження та використання біологічного та ландшафтного різноманіття.
26. Проблеми екологічного моніторингу та збереження біорізноманіття біосферного заповідника "Асканія-Нова".
27. Державні програми, які забезпечують належне утримання об'єктів природно-заповідного фонду.
28. Земельний кодекс України, як підтримка ведення заповідної справи в Україні.
29. Малі заповідники і філії заповідників.
30. Формування природоохоронних територій в Україні.
31. Природоохоронна пропаганда.
32. Основні напрями діяльності природно-заповідного фонду України в галузі екологічної освіти.
33. Музеї природи, бібліотеки, інформаційні центри як засоби поширення природоохоронних знань.
34. Туризм як фактор впливу на довкілля.
35. Охорона та збереження рекреаційних ресурсів.
36. Характеристика рослин "Червоного списку Рівненщини".
37. Характеристика тварин "Червоного списку Рівненщини".

38. Особливості охорони неживої природи на територіях та об'єктах ПЗФ.
39. Антропогенний вплив на територіях та об'єктах ПЗФ.
40. Особливості охорони рідкісних та зникаючих видів тварин на територіях та об'єктах ПЗФ.
41. Особливості охорони рідкісних та зникаючих видів рослин на територіях та об'єктах ПЗФ.
42. Біосферні заповідники як форма збереження біорізноманіття.
43. Біосферні заповідники як об'єкти фонових моніторингу.
44. Диференційований режим охорони та його застосування на конкретному прикладі.
45. Характеристика парк-пам'ятки садово-паркового мистецтва ім. Т.Г. Шевченка у м. Рівному.
46. Характеристика Національного ботанічного саду України ім. Гришка, його статус, завдання, режим охорони.
47. Обґрунтування біологічного, географічного та соціально-економічного значення Рівненського природного заповідника.
48. Характеристика Надслучанського регіонального ландшафтного парку.
49. Характеристика основних етапів розвитку заповідної справи в Україні.
50. Роль наукових установ як кураторів природно-заповідних об'єктів.
51. Характеристика організаційно-правових основ ведення заповідного господарювання на конкретному прикладі.
52. Характеристика природно-заповідного фонду Рівненської області.
53. Зміст та значення конституційного регулювання природно-заповідних відносин.
54. Зміст міжнародно-правового регулювання природно-заповідних відносин.
55. Основні види порушень правового режиму територій та об'єктів ПЗФ згідно з законодавством України.
56. Зміст поняття "режим територій та об'єктів".
57. Юридичний зміст заповідного режиму.
58. Обґрунтування критерію поділу ПЗТ на природні та штучно створені.
59. Класифікація територій і об'єктів ПЗФ за функціональним призначенням (науковий блок, поліфункціональний блок, блок охорони

природного різноманіття, колекційний блок), за Т.Л. Андрієнко.

60. Види юридичної відповідальності, до яких можуть притягуватись порушники правового режиму територій та об'єктів ПЗФ.

61. Особливості таксової відповідальності за порушення правового режиму територій та об'єктів ПЗФ.

62. Правове забезпечення організації та функціонування природно-заповідного фонду.

63. Економічне забезпечення організації та функціонування природно-заповідного фонду.

64. Характеристика мережі природно-заповідних територій Рівненщини.

65. Особливості екологічних умов природних заповідників України.

66. Наукове значення природних заповідників.

67. Особливості діяльності Дунайського біосферного заповідника.

68. Особливості діяльності Чорноморського біосферного заповідника.

69. Особливості діяльності Карпатського біосферного заповідника.

70. Міжнародний досвід менеджменту природно-заповідного фонду.

9. Методи навчання

При вивченні дисципліни «Заповідна справа, менеджмент природно-заповідного фонду», використовуються наступні методи навчання:

МН1 – словесний метод (лекція, співбесіда, дискусія тощо);

МН2 – практичний метод (практичні заняття);

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань).

10. Методи оцінювання

При проведенні контрольних заходів з дисципліни «Заповідна справа, менеджмент природно-заповідного фонду», використовуються такі форми контролю якості засвоєння навчального матеріалу:

МО1 – екзамен;

МО2 – усне або письмове опитування;

МО4 – тестування;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО9 – захист практичних робіт.

11. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамени;
- комплексні экзамены;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах;
- інші види.

Основними засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання студентів, з дисципліни «Заповідна справа та менеджмент природно-заповідного фонду», є:

- презентація результатів виконаних завдань та досліджень;
- экзамен.

Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПП)	Назва компетентності	Код програмного результату навчання	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання результатів навчання
ЗК06	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)	ПРН 01	Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами	МН1	МО1, МО9
		ПРН 23	Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів	МН5	МО7
ЗК07	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо	ПРН 16	Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо	МН3, МН5, МН6	МО1, МО4

			проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі		
		ПРН 17	Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів	МН1, МН2, МН6	МО1, МО9
ЗК11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт	ПРН 01	Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами	МН1, МН2, МН3	МО7, МО9
		ПРН 23	Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО2, МО4
ФК19	Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління	ПРН 01	Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами	МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9
ФК21	Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі	ПРН 17	Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів	МН1, МН3, МН5	МО7, МО9
		ПРН 23	Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО2, МО4
ФК22	Здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та	ПРН 01	Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або	МН1, МН2, МН3	МО7, МО9

	споживання		екологічними проектами		
		ПРН 17	Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів	МН1, МН3	МО7, МО9
		ПРН 23	Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів	МН1, МН3, МН5, МН6	МО2, МО4
ФК24	Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування	ПРН 16	Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.	МН3, МН5, МН6	МО1, МО4
		ПРН 17	Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів	МН1, МН3, МН5	МО7, МО9
ФК26	Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами	ПРН 01	Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами	МН1, МН2, МН3	МО7, МО9
		ПРН 17	Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів	МН1, МН3	МО7, МО9
		ПРН 23	Демонструвати навички впровадження природоохоронних	МН1, МН2, МН3, МН5,	МО2, МО4

			заходів та проектів	МН6	
--	--	--	---------------------	-----	--

12. Критерії оцінювання результатів навчання

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	

			виправляє допущені помилки, кількість яких незначна			
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовіль-но	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	зараховано
60-63	E	задовіль-но	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			

35-59	FX	незадові-л ьно з можливіс- тю повторно- го складання семестро- вого контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-п родуктив-ний)	Незадовіль- но	не зараховано
1-34	F	незадо-віл ьно з обов'язко- вим повтор-ни м вивчен-ня м дисциплі- ни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ та оцінка за екзамен.

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсум-к овий іспит	Сума	
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4		ІНДЗ	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
4	6	4	4	4	4	8	8			
Модульний контроль – 5					Модульний контроль – 5			8		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів

Критерії за видами діяльності

№ з.п.	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали	Кількість балів
T1	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій Виконання завдань самостійної роботи	2 2	4
T2	Робота на лекційних заняттях Фронтальне / індивідуальне опитування Виконання завдань самостійної роботи	2 2 2	6
T3	Участь в обговоренні під час практичних занять	2	4

	Виконання завдань самостійної роботи	2	
T4	Виконання завдань самостійної роботи	2	4
	Поточне тестування	1	
	Робота на лекційних заняттях	1	
T5	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій	2	4
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Модульний контроль (контрольна робота)		5	5
T6	Участь в обговоренні під час практичних занять	1	4
	Поточне тестування	2	
	Робота на лекційних заняттях	1	
T7	Індивідуальне опитування	4	8
	Виконання завдань самостійної роботи	4	
T8	Участь в обговоренні під час практичних занять	4	8
	Виконання завдань самостійної роботи	4	
Модульний контроль (контрольна робота)		5	5
ІНДЗ		8	8
Підсумковий іспит		40	40
Разом		100	

14. Методичне забезпечення

1. Кафедральне положення про рейтингову систему оцінювань знань № 48-075.
2. Робоча програма з дисципліни «Заповідна справа, менеджмент природно-заповідного фонду».
3. Конспект лекцій.
4. Методичні рекомендації до практичних робіт.
5. Збірник тестових завдань з дисципліни «Заповідна справа, менеджмент природно-заповідного фонду» для проведення поточного контролю знань студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 101 «Екологія». Рівне. 2023. 24 с.
6. Збірник тестових завдань з дисципліни «Заповідна справа, менеджмент природно-заповідного фонду» для проведення підсумкового контролю знань студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 101 «Екологія». Рівне. 2023. 50 с.

15. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Описати рідкісні тварини Рівненського зоопарку. Дати характеристику видового різноманіття.
2. Описати мету створення, завдання та унікальність заповідних урочищ. Навести приклади.
3. Охарактеризувати перші заповідні об'єкти України.
4. Описати рослини Рівненщини, занесені до Червоної книги України, місця їх зростання.
5. Охарактеризувати роль природно-заповідних територій та об'єктів

в житті суспільства.

6. Обґрунтувати унікальність біосферного заповідника "Асканія Нова".

7. Загрози для популяцій тварин і рослин, занесених до Червоної книги України.

8. Категорії, на які поділяються види рослин і тварин, занесені до Червоної книги України.

9. Поняття, функції і методи управління природно-заповідним фондом України.

10. Принципи менеджменту в природно-заповідній сфері.

11. Система державного управління природно-заповідним фондом України.

12. Правові засади функціонування територій та об'єктів ПЗФ.

13. Відповідальність за порушення законодавства про ПЗФ.

14. Резервування цінних для заповідання природних територій та об'єктів.

15. Сприяння екологічній освіті на територіях та об'єктах ПЗФ.

16. Випуск та поширення екологічної інформації на територіях та об'єктах ПЗФ.

17. Мета створення заповідних об'єктів залежно від їх категорії та статусу.

18. Класифікація територій та об'єктів ПЗФ України.

19. Види використання територій та об'єктів ПЗФ.

20. Поняття, статус, завдання та режим охорони біосферних заповідників.

21. Поняття, статус, завдання та режим охорони природних заповідників.

22. Поняття, статус, завдання та режим охорони національних природних парків.

23. Поняття, статус, завдання та режим охорони регіональних ландшафтних парків.

24. Поняття, статус, завдання та режим охорони заказників.

25. Поняття, статус, завдання та режим охорони ботанічних садів.

26. Поняття, статус, завдання та режим охорони дендрологічних парків.

27. Поняття, статус, завдання та режим охорони зоопарків.

28. Поняття, статус, завдання та режим охорони парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

29. Поняття, статус, завдання та режим охорони заповідних урочищ.

30. Поняття, статус, завдання та режим охорони пам'яток природи.
31. Описати функції заповідних територій.
32. Поняття "екологічна мережа".
33. Принципи створення мережі заповідних територій.
34. Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.
35. Основні форми міжнародного співробітництва в галузі охорони і використання територій та об'єктів ПЗФ.
36. Сучасні міжнародні вимоги з питань менеджменту природних ресурсів.
37. SWOT-аналіз: визначення сильних та слабких сторін, можливостей та загроз у межах природоохоронних територій.
38. Міжнародні договори у галузі охорони і використання територій та об'єктів ПЗФ.

16. Рекомендована література

Базова

1. Закон України "Про природно-заповідний фонд".
2. Грищенко Ю.М. Основи заповідної справи / Ю.М.Грищенко. – Рівне: РДТУ, 2000.
3. Давиденко В.М. Заповідна справа: Навчальний посібник для студентів екологічних, біологічних, природничих, лісівничих, агрономічних, зооінженерних факультетів вищих навчальних закладів III, IV рівнів акредитації. – Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2001. – 140 с.
4. Заповідна справа в Україні : Навчальний посібник / Ред. М.Д. Гродзинський, М.П. Стеценко. - Київ : Географіка, 2003.
5. Бойчук Юрій Дмитрович Природно-заповідні території на Червоні книги в системі збереження ландшафтного і біологічного різноманіття : учебное пособие / Юрій Дмитрович Бойчук // Бойчук, Юрій Дмитрович. Екологія і охорона навколишнього середовища : Навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. / Ю.Д. Бойчук, Е.М. Солошенко, О.В. Бугай. - 3-тє вид., випр. і доп. - Суми : Університетська книга, 2005.

6. Природні краєзнавчо-туристичні ресурси України / В.Л. Петранівський, М. Й. Рутинський // Туристичне краєзнавство : Навчальний посібник / В. Л. Петранівський, М. Й. Рутинський ; ред. Ф. Д. Заставний. - 2-ге вид., виправ. - К. : Знання, 2008.
7. Решетюк О.В. Заповідна справа: теорія та практика : навчально- методичний посібник: Ч. 1 ; ЧНУ ім. Ю.Федьковича Чернівці: Рута, 2007.
8. Андрієнко Т.Л., Онищенко В.А., Клестов М.Л. та ін. (2001): Система категорій природно-заповідного фонду України та питання її оптимізації. Київ: Фітосоціоцентр.
9. Андрієнко Т.Л., Онищенко В.А., Лукаш О.В. (1998): Екологічна мережа Українського Полісся. - Жива Україна.
10. Міждержавні природно-заповідні території / під ред. Т.Л. Андрієнко. Київ, 1998.
11. Попович С.Ю. (2002): Синфітосозологія лісів України. Київ: Академперіодика.
12. Стойко СМ. (1987): Роль систем державного природно-заповідного фонду в охороні рослинного світу. - Укр. ботан. журн. 44 (4).
13. Стойко СМ. (1994): Зелене міжкордоння. - Зелені Карпати.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.igu.org.ua> – офіційний сайт Інституту географії Національної академії наук України.
2. <http://www.aerialsatellitemap.com> – сайт порталу аерокосмічних ресурсів.
3. <http://www.ukrmap.com.ua> – офіційний сайт Державного науково- виробничого підприємства "Картографія".
4. <http://www.isgeo.kiev.ua> – офіційний сайт компанії з надання геоінформаційних послуг "Інтелектуальні системи-ГЕО" (ІСГЕО).
5. <http://www.nbuv.gov.ua> – офіційний сайт Національної бібліотеки

України ім. В. І. Вернадського.

6. <http://www.bbc.com> – офіційний сайт телекомпанії BBC.
7. <http://www.news.discovery.com> – офіційний сайт телеканалу "Discovery".
8. [http:// www.viasatworld.com](http://www.viasatworld.com) – офіційний сайт телеканалу "History".
9. <http://www.ignau.org.ua> – офіційний сайт Національного атласу України.
10. <http://www.panoramio.com> – галерея фотографій з точною прив'язкою до місцевості.
11. <http://www.landcover.org> – галерея супутникових зображень Землі.
12. <http://www.landsat.org> – галерея супутникових зображень Землі.
13. <http://www.maps.google.com> – галерея мап та супутникових зображень Землі.
14. <http://www.kegt-rshu.in.ua> – сайт кафедри екології, географії та туризму РДГУ.

Робоча програма _____

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень / зі змінами та доповненнями на 20__20__ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри _____

підпис

прізвище та ініціали

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Голова навчально-методичної комісії _____

підпис

прізвище та ініціали

Робоча програма _____

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень / зі змінами та доповненнями на 20__20__ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри _____

підпис

прізвище та ініціали

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Голова навчально-методичної комісії _____
підпис прізвище та ініціали

Робоча програма _____
(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень / зі змінами та доповненнями на 20__20__ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від "____" _____ 20__ року № _____
Завідувач кафедри _____
підпис прізвище та ініціали

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від "____" _____ 20__ року № _____
Голова навчально-методичної комісії _____
підпис прізвище та ініціали

Робоча програма _____
(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень / зі змінами та доповненнями на 20__20__ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від "____" _____ 20__ року № _____
Завідувач кафедри _____
підпис прізвище та ініціали

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Голова навчально-методичної комісії _____

підпис

прізвище та ініціали